

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

проект «Єдність та взаємодія:
посилення адвокаційної
та інституційної спроможності
Рад ВПО в Закарпатті»

Оцінка адвокаційного потенціалу та інституційної спроможності рад внутрішньо переміщених осіб у Закарпатській області

Дослідження проводилось у листопаді 2025 – січні 2026 року

Ужгород
2026

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

**проект «Єдність та взаємодія:
посилення адвокаційної
та інституційної спроможності
Рад ВПО в Закарпатті»**

Мета та завдання

Основною метою дослідження є виявлення адвокаційного потенціалу та оцінка інституційної спроможності Рад ВПО як консультативно-дорадчих органів у контексті їхньої взаємодії з територіальними громадами та органами влади.

Завдання дослідження охоплюють аналіз поточної діяльності Рад, виявлення успішного досвіду та критичних бар'єрів, що перешкоджають участі ВПО у процесах прийняття рішень, а також визначення освітніх потреб для адаптації навчальних програм Школи з адвокації.

Методологія дослідження базується на комплексному підході, що поєднує кількісні та якісні методи збору даних.

Емпіричну базу склали: результати опитування 152 внутрішньо переміщених осіб щодо їхньої обізнаності про діяльність Рад, анкетування 100 представників Рад ВПО, а також опитування 10 представників органів місцевого самоврядування (ОМС) і районних військових адміністрацій (РВА). Крім того, було проведено фокус-групове дослідження за участі представників Рад різних рівнів та географічних особливостей та проаналізовано відповіді на 70 запитів щодо діяльності місцевих Рад. Такий підхід дозволив забезпечити триангуляцію даних та виявити розбіжності між офіційними звітами, суб'єктивним сприйняттям членів Рад та реальними очікуваннями громади.

Загальний контекст дослідження визначається унікальним статусом Закарпаття як тилового регіону, що прийняв одну з найбільших хвиль переселенців. Станом на 27 листопада 2025 в області офіційно зареєстровано 123 595 внутрішньо переміщених осіб. Динаміка свідчить про поступове зменшення кількості зареєстрованих осіб порівняно з піковим 2022 роком (150 931 особи), що пояснюється процесами повернення або міграції до інших країн, проте Закарпаття залишається ключовим хабом для тривалої інтеграції. Ця ситуація вимагає від Рад ВПО переходу від моделі гуманітарної допомоги до стратегічного планування та адвокації довгострокових рішень у сферах житла, працевлаштування та соціального захисту.

Розділ I. Інституційна спроможність та організаційна діяльність

Інституційна спроможність Рад з питань ВПО в Закарпатській області є неоднорідною та демонструє значну залежність від адміністративного рівня органу, при якому вони створені. Більшість Рад було сформовано або реорганізовано відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 812 від 4 серпня 2023 року. Цей нормативний акт став ключовим інструментом легітимізації Рад, встановивши чіткі вимоги до їхнього складу: чисельність представників органу влади не повинна перевищувати третини складу, а частка внутрішньо переміщених осіб має становити не менше 50%. Проте аналіз внутрішньої документації та відповідей на запити свідчить про те, що реальна практика часто відхиляється від цих рекомендованих стандартів.

Аналіз структури та активності місцевих Рад

У межах дослідження було проаналізовано стан 27 Рад ВПО у територіальних громадах та районних адміністраціях, а також Закарпатської ОВА. Результати моніторингу виявили глибоку прірву між формальним створенням органу та його фактичною життєздатністю.

Порівняльна таблиця активності та складу Рад ВПО в Закарпатській області

Громада / Орган влади	Статус створення	Кількісний склад	Частка ВПО у складі	Регулярність засідань (2024-2025)	Наявність плану/звіту
Міста					
Берегівська міська рада	Діє з серпня 2025	18 осіб	11 ВПО	1 засідання	Відсутні
Мукачівська міська рада	Діє з квітня 2023	21 особа	9 ВПО	6 засідань	Відсутні
Ужгородська міська рада	Діє з грудня 2022	37 осіб	13 ВПО	13 засідань	Планування ситуативне,

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

проект «Єдність та взаємодія:
посилення адвокаційної
та інституційної спроможності
Рад ВПО в Закарпатті»

					звітність відсутня
Іршавська міська рада	Діє з листопада 2024	11 осіб	6 ВПО	1 засідання	Затверджено план на 2025 рік, опубліковано звіт за результатами та оцінки потреб
Перечинська міська рада	Діє з жовтня 2023	18 осіб	9 ВПО	6 засідань	Затверджено план на 2025, звіт не публікувався
Свалявська міська рада	Діє з жовтня 2023	14 осіб	2 ВПО	5 засідань	Відсутні
Тячівська міська рада	Діє з лютого 2025	9 осіб	6 ВПО	5 засідань	Відсутні
Хустська міська рада	Діє з жовтня 2023	20 осіб*	8 ВПО*	2 засідання	Відсутні
Села та селища					
Вишківська селищна рада	3 вересня 2023	22 особи	9 ВПО	6 засідань	Плани та звіт затверджені
Великобичківська селищна рада	Діє з жовтня 2023	18 осіб	7 ВПО*	Невідомо	Відсутні
Солотвинська селищна рада	Діє з вересня 2023	13 осіб	1 ВПО	Невідомо	Відсутні
Вилоцька селищна рада	Діє з вересня 2023	8 осіб	0 ВПО	Невідомо	Відсутні
Верхньокоропецька сільська рада	Діє з серпня 2025	9 осіб	1 ВПО	1 засідання	Відсутні

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

проект «Єдність та взаємодія:
посилення адвокаційної
та інституційної спроможності
Рад ВПО в Закарпатті»

Кам'янська сільська рада	Діє з липня 2023	13 осіб	3 ВПО	7 засідань	Затверджено план на 2025, Звіт опубліковано
Колочавська сільська рада	Діє з лютого 2025	7 осіб	Невідомо	Невідомо	Відсутні
Нижньоворітська сільська рада	Діє з серпня 2023	14 осіб	5 ВПО	2 засідання	Відсутні
Оноківська сільська рада	Діє з лютого 2024 року	14 осіб	1 ВПО	2 засідання	Відсутні
Пийтерфолвівська сільська рада	Діє з вересня 2023	У стадії оновлення складу	0 ВПО	Невідомо	Невідомо
Ставненська сільська рада	Діє з липня 2023	17 осіб	7 ВПО	8 засідань	Відсутні
Нересницька сільська рада	Діє з вересня 2023	У стадії оновлення складу	0 ВПО	0 засідань	Відсутні
Районні адміністрації					
Берегівська РВА	Діє з листопада 2023	18 осіб	8 ВПО	8 засідань	Надано плани на 2024 та 2025, є звітування
Мукачівська РВА	Діє з вересня 2023	18 осіб	9 ВПО	4 засідання	Є планування та звітування
Рахівська РВА	Діє з вересня 2023	18 осіб	9 ВПО	6 засідань	Затверджено плани на 2023-2024 та 2025, є звітування
Тячівська РВА	Діє з вересня 2023	19 осіб	4 ВПО	2 засідання	Є план за 2025, звітування відсутнє

Хустська РВА	Діє з жовтня 2023	18 осіб	8 ВПО	4 засідання	Відсутні
Ужгородська РВА	Діє з листопада 2023	18 осіб	9 ВПО	Не вказано, на вимогу	Відсутні
Область					
Закарпатська ОВА	Діє з вересня 2023	23 осіб	16 ВПО	8 засідань	Наявні плани та звітність

* дані можуть бути не точними.

Статистика показує, що Рада при Ужгородській міській раді є найбільш інституційно розвиненою за кількістю засідань та рівнем залученості громадськості, проте вона не дотримується рекомендованої квоти у 50% ВПО, встановленої Постановою №812. Натомість Мукачівська міська рада демонструє близький рівень представництва ВПО (43% складу Ради). Найбільш тривожним є кейси малих громад, де єдиний представник ВПО-лідер, що виїжджає за межі громади або закордон, перетворює Раду на "мертвонароджену" структуру.

«...за рекомендацією Закарпатської обласної державної адміністрації... 26.09.2023 року ...утворено Координаційну раду з питань внутрішньо переміщених осіб ...сільської ради. Рішенням від 25.09.2024 ...у зв'язку з кадровими змінами внесені зміни до складу Координаційної ради... Станом на сьогодні у громаді зареєстровано 43 осіб з числа ВПО, з яких 16 неповнолітніх дітей з 7 сімей, 7 осіб похилого віку, з них 1 особа з інвалідністю III групи, 1 особа з інвалідністю III групи працездатного віку. У зв'язку з тим, що в громаді проживає дуже мала кількість внутрішньо переміщених осіб, потреби яких вирішуються оперативним, по мірі поступлення, а також постійна міграція ВПО за межі громади, доцільність діяльності координаційної ради не затребувана. Також 1 особа з числа ВПО, яка є членом Координаційної ради ...на даний час проживає за межами України. Інших кандидатур з числа ВПО, які виявили б бажання бути включеними до складу Координаційної ради, немає», - з відповіді на запит.

Разом з цим не слід недооцінювати потенціал сільських Рад ВПО, які демонструють при скромних ресурсах дієвість діалогу та ухвалених рішень (до прикладу, Ставненська та Вишківська громади). Міграція ВПО в пошуках безпечних

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

**проект «Єдність та взаємодія:
посилення адвокаційної
та інституційної спроможності
Рад ВПО в Закарпатті»**

місце, місця роботи чи навчання є нормальною і не викликає запитань, однак виникає слушне питання чи дійсно є раціональним розбудовувати мережу Рад ВПО у громадах з низьким рівнем концентрації ВПО та їх представництва у дорадчих органах. Частина громад, які не створювали Ради ВПО вказували на те, що Постанова №812 є лишень рекомендаційним актом для органів місцевого самоврядування, а, за потреби, ці ОМС делегували ВПО до Рад ВПО при райдержадміністраціях.

«...щодо Ради з питань внутрішньо переміщених осіб затвердженої ...21 вересня 2023 року. Засідання не проводились, звіт про діяльність дорадчого органу за 2024 рік не надавався. Рада з питань внутрішньо переміщених осіб на стадії внесення змін, у зв'язку із зміною місця проживання внутрішньо переміщених осіб, які входили до складу Ради. Станом на сьогодні проведено зустріч із внутрішньо переміщеними особами, які проживають в МТП на території громади та в приватному секторі. Провели засідання 21 жовтня 2025 року щодо поновлення складу Ради з питань ВПО домовились до 31 жовтня 2025 року прийняти заяви від осіб, які виявили бажання увійти до складу дорадчо-консультативного органу. Бажаючих не виявилось, заяви так ніхто і не подав. Проводимо інформування внутрішньо переміщених осіб щодо Ради з питань ВПО», - з відповіді на запит.

Загальне опитування ВПО показало, що понад 60% опитаних зацікавлені у взаємодії з Радами ВПО через залученість у їх роботу. Однак, справедливою є теза, що Ради ВПО є сенс створювати тільки там, де дійсно є вагома концентрація ВПО і там, де ці люди потребують координації зусиль різних муніципальних та державних структур.

Кадровий потенціал та мотиваційні чинники

Опитування членів Рад ВПО свідчить про наявність високої самооцінки компетентності у правових питаннях (середній бал 4.5/5), проте значно нижчу обізнаність у сфері місцевого бюджетування та медіа-комунікацій. Більшість опитаних представників ОМС (90%) оцінюють діяльність Рад як «періодично активну», що збирається раз на квартал або рідше. Це вказує на реактивний характер роботи: Ради діють як консультанти за запитом влади, а не як проактивні ініціатори змін.

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

**проект «Єдність та взаємодія:
посилення адвокаційної
та інституційної спроможності
Рад ВПО в Закарпатті»**

Основним мотиватором для членів Рад залишається особиста відповідальність перед спільнотою та бажання бути в курсі подій громади. 82% членів планують продовжувати роботу попри брак ресурсів. Адаптивні органи якими є Ради ВПО не розпоряджаються коштами місцевих бюджетів.

«За ініціативи членкині ради Ради ВПО, що проживає в громаді з 2022 року було проговорено потребу створення Центру соціальної та правової підтримки, соціальної адаптації внутрішньо переміщених осіб, отримання консультації юридичного, психологічного, соціального характеру. На сьогодні виділено приміщення, зроблено ремонт та буде закуплено меблі за кошти місцевого бюджету», - з відповіді на запит Солотвинської ТГ.

Робота на волонтерських засадах без жодної компенсації витрат часу та ресурсів веде до поступового вигорання ВПО-лідерів. Учасники фокус-групи наголошують, що поєднувати повноцінну адвокаційну діяльність із основною зайнятістю стає дедалі важче, що актуалізує питання професіоналізації Рад, та можливо, їх укрупнення.

«Потрібна зміна статусу ради, так як діяльність в даному напрямі займає немало часу і є повністю безкоштовною. Голова ради та її члени мають відволікатись від своєї роботи (що приносить дохід для родини) і часто збиратися на засідання в робочий час, що приносить негативні наслідки для власного добробуту», - з анкети члена Ради ВПО.

Матеріально-технічне забезпечення та ресурсні бар'єри

Інституційна спроможність також обмежується браком елементарних ресурсів. Лише частина Рад має доступ до приміщень та техніки органів влади. Більшість Рад забезпечують свою роботу самостійно, що включає використання власних ноутбуків, оплату мобільного зв'язку та інтернету. Учасники фокус-груп відзначають, що навіть надання місцевою радою застарілого програмного забезпечення для онлайн-зустрічей (безкоштовні версії Zoom чи Meet) перешкоджає якісній комунікації з тими членами Ради, які перебувають у віддалених населених пунктах.

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

**проект «Єдність та взаємодія:
посилення адвокаційної
та інституційної спроможності
Рад ВПО в Закарпатті»**

Близько 90% представників влади вважають брак фінансових ресурсів головним бар'єром для повноцінної роботи Рад. Це свідчить про певне викривлення сприйняття: влада розглядає Раду як структуру, що має залучати або розподіляти ресурси, а не як орган, що формує політику. Такий підхід консервує Ради у ролі "гуманітарних додатків" до управліннь соцзахисту.

Розділ II. Адвокаційний потенціал та практичний досвід

Адвокаційний потенціал Рад ВПО на Закарпатті знаходиться на етапі трансформації від "гуманітарного реагування" до "системного лобіювання". Аналіз емпіричних даних виявив чітку закономірність: успіх адвокаційної кампанії прямо залежить від здатності Ради інтегрувати потреби ВПО у загально-муніципальний контекст.

Дослідження показало, що 95% опитаних ВПО сприймають Ради як гуманітарні хаби. Більшість успішних кейсів, про які звітує влада, стосуються вирішення побутових питань: забезпечення МТП паливними дровами на зиму; внесення змін до програми «Турбота» щодо виплат ВПО та розробка соціального паспорту громади; організації місць тимчасового проживання.

Це створює ситуацію, яку експерти характеризують як "пастку очікувань". Поки члени Рад намагаються аналізувати стратегії розвитку, звичайні переселенці вимагають від них трансферу в лікарні чи видачі продуктових наборів. Члени Рад у фокус-групах відверто визнають: *"Люди бачать у нас чарівників, які мають вирішити всі проблеми — від житла до відновлення документів"*. Таке навантаження розпорошує адвокаційний потенціал і не дозволяє Радам концентруватися на зміні "правил гри".

Системна адвокація: успішні кейси

Найбільш значущим прикладом системної адвокації в регіоні є досвід Ужгородської міської ради щодо підтримки осіб з орфанними захворюваннями. Рада ВПО виявила, що переселенці з такими діагнозами не мали доступу до

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

**проект «Єдність та взаємодія:
посилення адвокаційної
та інституційної спроможності
Рад ВПО в Закарпатті»**

безкоштовних ліків, оскільки місцева програма охоплювала лише мешканців із постійною реєстрацією.

***Дія:** Рада ініціювала аудит потреб спільно з БФ «ССС».*

***Результат:** внесені зміни до Програми... міста.*

***Вплив:** ВПО отримали лікування, а Програму збільшено на 2 млн грн.*

Іншим прикладом успішної співпраці є Рахівська РВА, де Рада ВПО брала активну участь у розробці "Стратегії підтримки, розвитку та інтеграції ВПО до 2030 року". Це свідчить про те, що на рівні районів чи великих громад Ради мають більше можливостей для стратегічного впливу, ніж на рівні окремих невеликих громад.

Проте чи мають адвокаційний досвід Ради у малих громадах? Так, і досить суттєвий, до прикладу, Ставненська Рада ВПО залучила донорів та ресурси громади для облаштування системи вуличного освітлення та зупинки громадського транспорту. У Кам'янській громаді за ініціативи Ради ВПО внесли зміни до місцевої програми "Турбота" на 2025-2027 роки щодо включення ВПО як однієї з категорії осіб, які можуть отримати одноразову матеріальну допомогу. Подібне рішення нещодавно було схвалено у Солотвинській громаді.

Бар'єри адвокації: "Бюджетна стіна" та брак навичок

Ключовим викликом для Рад залишається доступ до бюджетного процесу. Лише 10% Рад мають реальний вплив на розподіл коштів, тоді як 65% не бачать проектів бюджету до моменту сесії.

Влада називає "брак адвокаційних навичок" серед членів Рад одним із головних бар'єрів (60% відповідей). Самі члени Рад у фокус-групах підтверджують цю тезу, зазначаючи, що їм не вистачає знань для підготовки таких проектів рішень, які влада не змогла б відхилити. Додатковим бар'єром є стереотип про "тимчасовість" перебування ВПО: влада часто відмовляється інвестувати у довгострокові рішення (наприклад, соціальне житло), очікуючи, що переселенці скоро поїдуть.

«Ви питали, чи є можливість дізнатися про якісь документи, про проекти

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

**проект «Єдність та взаємодія:
посилення адвокаційної
та інституційної спроможності
Рад ВПО в Закарпатті»**

рішень... Звичайно, ...міська рада все публікує... але активності саме в цих питаннях, щоб, наприклад, прийти на комісію... взяти участь у сесії... ось такі питання [є проблемою]. Не можу цього сказати, що наша Рада ВПО є активною. Насправді, це є проблема», - цитата з фокус-групи.

Слід також відзначити, що до бар'єрів адвокації відносимо також гендерний дисбаланс. У опитуванні ВПО брали участь 91,4% опитаних жінок, та й у роботі Рад ВПО також домінують жінки. Це об'єктивна обставина і відчасти зумовлена воєнним станом та умовами мобілізації, проте за підсумками фокус-групи ми бачимо, що це призводить до специфічного перекосу: жінки-членкині Рад тягнуть на собі величезний обсяг соціальної роботи, через що у них фізично не вистачає часу на «холодну» політичну адвокацію та бюджетні битви.

Таблиця пріоритетних потреб у навчанні

Тема навчання	Запит членів Рад ВПО	Запит представників влади
Навички роботи з місцевим бюджетом	Високий (необхідність розуміти цикли)	Середній
Основи публічної адвокації	Високий (інструменти впливу)	Дуже високий
Юридична грамотність (захист прав)	Високий (зміни у законодавстві)	Високий
Побудова коаліцій та робота з медіа	Середній	Високий (комунікація)
Моніторинг та оцінка політик	Середній	Середній

Розділ III. Участь у процесі прийняття рішень та взаємодія

Рівень участі Рад ВПО у прийнятті рішень характеризується як "декларативно високий", але "функціонально обмежений". Хоча 70% представників влади

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

**проект «Єдність та взаємодія:
посилення адвокаційної
та інституційної спроможності
Рад ВПО в Закарпатті»**

оцінюють вплив рішень Ради як "значний", відсутність публічних звітів та моніторингу реального виконання рекомендацій свідчить про імітаційний характер цієї взаємодії у низці громад.

Опитування 152 внутрішньо переміщених осіб виявило критичну проблему: 50% респондентів у великих містах взагалі не знають про існування Ради ВПО. Влада продовжує використовувати для інформування офіційні сайти та дошки оголошень, тоді як ВПО здебільшого отримують інформацію через Telegram-канали, Viber-групи та від інших переселенців.

«Нажаль, я не знаю які питання взагалі підіймає ця рада... одні бігають і збирають гуманітарку і гроші по фондам щодня, а інші ні про що не знають і нічого не отримують», - з анкети (Жінка, 41-55 років, Ужгород).

Цей розрив призводить до того, що Ради працюють "всередині кабінетів", не маючи зворотного зв'язку з кінцевим споживачем послуг. Як наслідок, запити ВПО (житло, права, робота) не збігаються з діяльністю Ради (заходи, гуманітарка). Наприклад, у той час як 98% опитаних ВПО вимагають вирішення житлового питання, Ради часто концентруються на "інтеграційних заходах" чи культурних подіях.

«Це не має значення, все одно нічого не міняється, допомоги не має. Щоб були хоч би які відчутні дії для ВПО, а не тільки ради та опитування», - з анкети (Жінка, 26-40 років, Ужгород).

Можливо варто розглянути можливість надання гібридних форматів роботи Рад ВПО та допустити їх до розгляду звернень чи скарг ВПО, які адресуються ОМС або ж налагодити паралельний процес для отримання живого зворотного зв'язку про проблеми громади.

Взаємодія з владою: від лояльності до суб'єктності

Рівень конструктивності співпраці з владою члени Рад оцінюють як "середній". У багатьох громадах панує пасивність: члени Рад чекають "запрошення"

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

**проект «Єдність та взаємодія:
посилення адвокаційної
та інституційної спроможності
Рад ВПО в Закарпатті»**

від голови громади, щоб висловити думку, замість того, щоб ініціювати питання самостійно. 80% респондентів оцінюють готовність до активної адвокації як "помірну".

Винятком є кейси, де Ради змогли налагодити партнерство з міжнародними донорами. Наприклад, за активної участі Ради ВПО, громада залучила кошти УВКБ ООН для капітального ремонту гуртожитків. У цьому випадку Рада ВПО виступила не просто порадиником, а контролером якості робіт. Це свідчить про те, що наявність зовнішнього ресурсу (грантів) значно підвищує статус Ради в очах місцевої влади.

Партнерство з громадським сектором

Дослідження показало, що Ради ВПО часто існують ізольовано від місцевих громадських організацій. Більшість оцінює сталість партнерства як "середню" або "низьку". Це є стратегічною слабкістю, оскільки місцеві ОГС мають досвід адвокації та знання специфіки громади, якими часто не володіють релоковані активісти. У громадах, де таке партнерство налагоджене (наприклад, Іршава та ГО «Іршавські промені»), Радам вдається швидше проводити аудит потреб та розробляти стратегічні документи.

Водночас, ми говоримо про залучення зовнішнього ресурсу (грантів), однак дорадчо-консультативні органи як Ради ВПО не можуть самостійно оперувати таким ресурсом з огляду на специфіку діяльності органів влади та їх дорадчих структур. Для взаємодії з донорами потрібно залучати профільні громадські та благодійні організації, які можуть бути соціальними партнерами Рад ВПО. До речі, в тих Радах ВПО, до складу яких залучено дієві ОГС, така співпраця є продуктивною та може мати потенціал до зростання (наприклад, Ідеятони в Мукачеві та Ужгороді від ПРООН).

Розділ IV. Висновки та рекомендації

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що Ради з питань ВПО в Закарпатській області знаходяться у стані "інституційного роздоріжжя". З одного боку, створена нормативна база та сформовано активний кістяк із числа переселенців. З іншого — брак ресурсів, закритість бюджетних процесів та комунікаційний розрив із громадою роблять роботу багатьох Рад малоефективною.

Водночас, у сприйнятті людей та фактичному стані, Ради ВПО не стали класичними дорадчо-консультативними органами. Вони вбирають набагато більший функціонал ніж це передбачено Постановою №812. Звісно, моделі взаємодії з місцевою владою та ВПО різні у 27 Рад ВПО області, й можливо, уніфікація буде зайвою. На нашу думку, важливо зберегти цей феномен на межі громадського активізму, муніципального дорадництва, та гуманітарного реагування.

Ключові висновки:

1. Діяльність більшості Рад тримається на ентузіазмі ВПО-лідерів. Вибуття таких активістів призводить до зупинки роботи органу.
2. Влада очікує від Рад активності, але здебільшого не забезпечує їх базовими інструментами (приміщення, техніка, бюджет).
3. Ради успішно вирішують дрібні побутові питання, але мають вкрай низький вплив на стратегічні фінансові рішення громад.
4. Половина переселенців не відчуває представництва своїх інтересів Радами через брак проактивної комунікації у зручних для ВПО форматах.

Ключові рекомендації:

Для органів місцевого самоврядування та державної влади:

1. Розглянути можливість створення оплачуваної посади секретаря або координатора Ради ВПО (можливо, на базі системи соцзахисту), оскільки

волонтерська модель вичерпує себе.

2. Запровадити обов'язкове обговорення проектів бюджету та програм соцеконом розвитку з Радою ВПО до їх винесення на голосування.
3. Активізувати на офіційних ресурсах громад окремі розділи для Рад ВПО з публікацією протоколів, планів та звітів, а також підключитись до популярних Telegram/Viber-каналів ВПО у громаді.
4. Включати представників Рад ВПО до складу бюджетних та профільних депутатських комісій з правом дорадчого голосу.

Для Рад з питань ВПО:

1. Відійти від ролі "гуманітарного штабу", та рухатись до ролі "проектного офісу". Навчання членів Рад має фокусуватися на фандрейзингу та написанні грантових заявок для вирішення проблем громади.
2. Ініціювати створення міжмуниципальних коаліцій Рад ВПО для вирішення спільних проблем (наприклад, транспортне сполучення чи створення спільних хабів), що дозволить посилити голос Рад.
3. Розробити та впровадити «Пам'ятку ВПО», яка б видавалася кожному новоприбулому переселенцю в ЦНАПі, містила інформацію про Раду та способи взаємодії з нею.
4. Врахувати досвід Департаменту соціального захисту населення у Закарпатській облдержадміністрації з розповсюдження інформаційного довідника для ВПО¹.
5. Регулярно проводити ротацію членів Рад, залучаючи нових активних переселенців, щоб уникнути стагнації та залежності від однієї людини.

Для донорських та партнерських організацій:

1. Надавати гранти не лише на проекти для ВПО, а й на інституційне посилення самих Рад (техніка, меблі, навчання, оплата праці

---

¹ Див.: інфодовідник <https://zaksoc.gov.ua/uploads/files/Informacijnij-dovidnik-dla-VPO.pdf>

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

**проект «Єдність та взаємодія:
посилення адвокаційної
та інституційної спроможності
Рад ВПО в Закарпатті»**

- координаторів у громадах).
2. Підтримати систему менторського супроводу для Рад у невеликих ТГ.
  3. Сфокусувати навчання на темах "Бюджетний регламент", "Моніторинг місцевих політик" та "Техніки переговорів із владою", що є найбільш запитуваними темами.

Реалізація цих рекомендацій дозволить Радам ВПО вийти з тіні владних кабінетів і стати реальним інструментом демократичних змін, що сприятиме не лише інтеграції переселенців у приймаючих громадах, а й загальному розвитку закарпатських громад у довгостроковій перспективі.